

Træk af statsbudgettets tilblivelse og behandling

side 24 og 25

3. Kan et mindretal i finansudvalget (og i folketinget) påberåbe sig en særlig ret til at kræve specielle tillægsbevillingsforslag til debat i folketinget?

Angående partiordførernes stilling til de her nævnte spørgsmål skal blot henvises til det foran anførte sted i Folketingstidende. Det vil her være tilstrækkeligt at konkludere, at ordførere dækkende et flertal i folketinget var af den opfattelse, at der ikke kunne fastsættes grænser (beløbsmæssige eller af anden art) for de bevillingsansøgninger, som finansudvalget kan behandle. Det må således være overladt til finansudvalget selv at afgøre, om det har kompetence i det enkelte tilfælde, og i tilfælde af uenighed må flertallets afgørelse være udslagsgivende. Flertallet af ordførerne afviste ligeledes påstanden om, at regeringens og finansudvalgets handlemåde skulle være i strid med grundlovens § 46 og støttede sig her især på udtalelser fremsat af professor Alf Ross og professor Max Sørensen til brug for det af folketinget nedsatte udvalg vedrørende den af statsrevisorerne afgivne betænkning over statsregnskabet for finansåret 1960-61.¹¹⁾

Spørgsmålet, hvorvidt en minister med tilslutning fra finansudvalget på forventet efterbevilling kan afholde en udgift, der er større end den, hvortil folketinget har givet tilslutning ved speciel lov, blev ligeledes besvaret bekræftende af ordførere dækkende et stort flertal. Et andet resultat ville også have været ensbetydende med, at man havde anerkendt, at almindelige love var af en højere orden end bevillingslove, men som fremhævet af professor Ross er der ikke i grundloven holdepunkt for nogen begrænsning i adgangen til at lovgive på bevillingslove. Hertil kan yderligere anføres, at medens det nok må anses for uhensigtsmæssigt og uheldigt at ændre i almindelige lovbestemmelser ved bevillingslove, fordi man normalt ikke søger

disse steder for at finde ud af gældende ret, så gælder dette synspunkt ikke, hvis man på en bevillingslov ændrer et beløb, der er vedtaget ved almindelig lov, for det er jo netop i bevillingslovene, man søger oplysning om de givne bevillinger. I det hele taget følger det jo af kassebemyndigelsesgrundsætningen, at en bevilling først bliver til en virkelig bevilling ved optagelse på en bevillingslov. Når der f.eks. i lov nr. 209 af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning i § 1 står, at undervisningsministeren bemyndiges til at anvende 1.250 mill. kr. til udbygning af universiteterne indtil 1976, så er dette for så vidt ikke andet end en af folketinget i lovsform vedtaget programudtalelse. Penge er der ikke bevilget, før der afsættes beløb hertil på bevillingslovene.

Spørgsmålet, om et mindretal i finansudvalget kan påberåbe sig en særlig ret til at kræve specielle aktstykker vedrørende tillægsbevillingsforslag til debat i folketinget, blev som et rent politisk spørgsmål henvist til drøftelse i folketingets udvalg angående forretningsordenen. Problemet her er egentlig, om den hidtil gældende sædvane, hvorefter ministre med finansudvalgets tilslutning kan afholde ubevilgede udgifter på forventet efterbevilling, skal brydes af en eller anden regel, hvorefter et mindretal i finansudvalget skal kunne forhindre ministrene i at gøre brug af denne hidtil gældende sædvaneret.

Udvalget angående forretningsordenen fastslog imidlertid i en den 11. april 1969 afgiven betænkning følgende:

»Den igennem mange år udviklede sædvane, at en ikke bevilget udgift kan afholdes på forventet efterbevilling, når finansudvalget har givet sin tilslutning dertil, må fastholdes. Hvis finansudvalget har tiltrådt en udgift, er ministeren stillet, som om den formelle bevilling var givet.